

รายวิชา ศิลปะ (ดนตรี)

รหัสวิชา ศ๒๑๑๐๒

ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๑

เรื่อง อ่าน เขียน ร้องโน้ตเพลงไทย

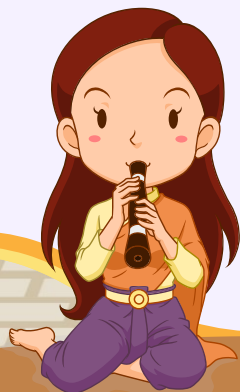
ครูผู้สอน ครูจักรพันธ์ สุวรรณเกิด

ครูชมพูนุท ภู่สกุล

เรื่อง

อ่าน เขียน ร้องโน้ตเพลงไทย

ทบทวน

การจำแนกประเภทของบทเพลงไทย

๑. ประเภทบทเพลงที่ใช้สำหรับการบรรเลง

๑.๑ เพลงโหมโรง

๑.๒ เพลงหน้าพาทย์

๑.๓ เพลงเรือ

๑.๔ เพลงหางเครื่อง

๑.๕ เพลงออกภาษา

๑.๖ เพลงลูกหมัด

ทบทวน

การจำแนกประเภทของบทเพลงไทย

๒. ประเภทบทเพลงที่ใช้สำหรับการขับร้อง

๒.๑ เพลงเถา

๒.๔ เพลงละคร

๒.๒ เพลงตับ

- เพลงตับเรื่อง
- เพลงตับเพลง

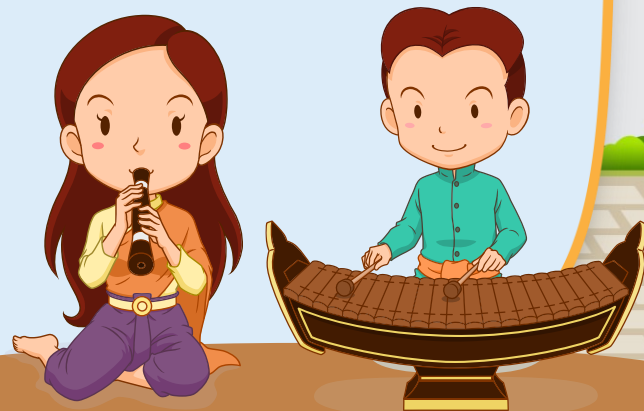
๒.๓ เพลงเกร็ด

อ่าน เขียน ร้องโน้ตเพลงไทย

จุดประสงค์การเรียนรู้

นักเรียนสามารถอธิบายเกี่ยวกับเครื่องหมาย
และสัญลักษณ์ทางดนตรีได้ถูกต้อง

อ่าน เขียน ร้องโน้ตเพลงไทย

โน้ต

สัญลักษณ์ที่ใช้แทนเสียงดนตรีและเสียงร้อง อีกทั้ง
มีสัญลักษณ์พิเศษเพิ่มเติมเพื่อใช้ระบุเทคนิคการบรรเลง
ที่นอกเหนือจากระดับเสียงของเพลงหรือเสียงของ
เครื่องดนตรีแต่ละชนิด

อ่าน เขียน ร้องโน้ตเพลงไทย

ยกตัวอย่างเช่น

ตั้งแต่อดีตโน้ตดนตรีไทยถูกพัฒนาขึ้นหลายรูปแบบ เช่น การบันทึกเพลงไทยด้วยโน้ตสากลระบบบรรทัด ๕ เส้น การใช้ตัวเลขแทนเสียงของเครื่องดนตรีต่าง ๆ และการใช้ตัวอักษรไทย ซึ่งเป็นที่นิยมใช้ในปัจจุบัน

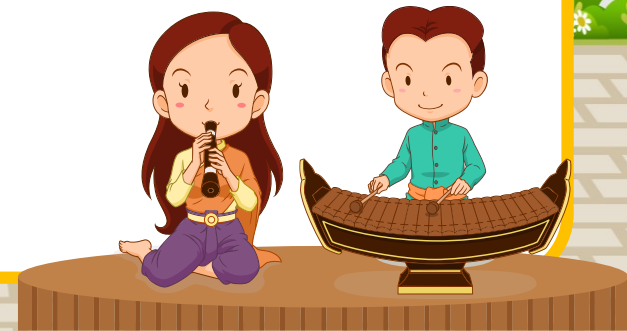
อ่าน เขียน ร้องโน้ตเพลงไทย

การบันทึกโน้ตดนตรีไทยเป็นเครื่องมือสำคัญที่ช่วยในการสื่อสารบันทึกบทเพลงไทยที่มีอยู่มากมายให้สืบทอดต่อกันไป อีกทั้งยังเป็นสื่อการสอนที่สำคัญในการเรียนการสอนวิชาดนตรีไทยทั้งภาคทฤษฎีและปฏิบัติ

อ่าน เขียน ร้องโน้ตเพลงไทย

โดยเฉพาะอย่างการเรียนปฏิบัติทักษะเครื่องดนตรีไทย
จำเป็นอย่างยิ่งที่ผู้เรียนควรมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการอ่าน
เขียน และบันทึกโน้ตดนตรีไทยอันจะส่งเสริมให้การเรียนนั้น
เกิดประสิทธิภาพสูงสุด การอ่านโน้ตในขั้นพื้นฐาน จำเป็นต้องศึกษา
เรื่ององค์ประกอบของโน้ตไทย ดังนี้

อ่าน เขียน ร้องโน้ตเพลงไทย

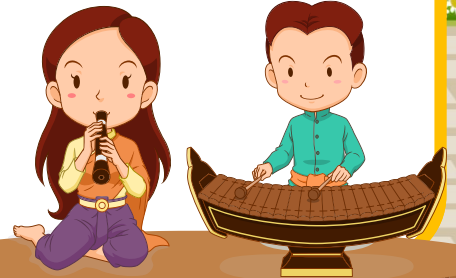

องค์ประกอบของโน้ตไทย

สัญลักษณ์แทนระดับเสียง

สัญลักษณ์แทนความสั้นและยาวของเสียง

สัญลักษณ์พิเศษอื่น ๆ

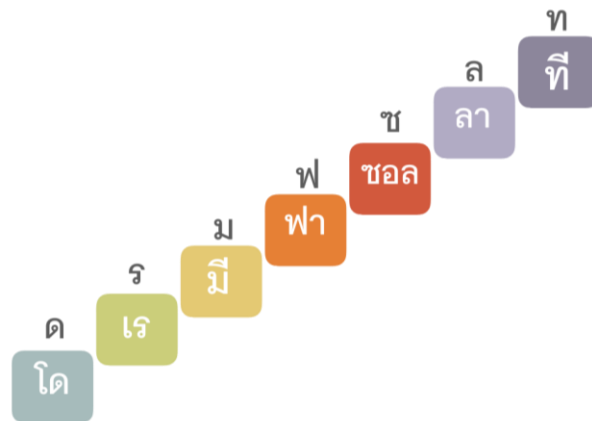
องค์ประกอบของโน้ตไทย

สัญลักษณ์แทนระดับเสียง

โน้ตดนตรีไทยมีการใช้สัญลักษณ์แทนระดับเสียงต่าง ๆ กำหนดให้ใช้ตัวอักษรไทย ๗ ตัว แทนระดับเสียง ซึ่งสามารถแสดงระดับเสียงสูง - ต่ำ

/ สัญลักษณ์แทนระดับเสียง

องค์ประกอบของโน้ตไทย

สัญลักษณ์แทนระดับเสียง

นอกจากนี้ยังมีสัญลักษณ์ที่แสดงให้ทราบว่าโน้ตตัวเดียวกันแต่มีระดับเสียงสูง - ต่ำแตกต่างกัน

ด̣ ฦ ม̣ ฟ̣ ช̣ ล̣ ท̣ ระดับเสียงต่ำ

ด̣ ฦ ม̣ ฟ̣ ช̣ ล̣ ท̣ ระดับเสียงสูง

องค์ประกอบของโน้ตไทย

สัญลักษณ์แทนความสั้นและยาวของเสียง

อัตราความสั้น – ยาวตามระบบโน้ตดนตรีไทย มีองค์ประกอบที่สำคัญ ๒ ส่วน ดังนี้

๑. ห่องเพลง

๒. การจัดเรียงโน้ต หรือการบรรจุตัวโน้ต

องค์ประกอบของโน้ตไทย

สัญลักษณ์แทนความสั้นและยาวของเสียง

๑. ห้องเพลง

ห้องที่ ๑	ห้องที่ ๒	ห้องที่ ๓	ห้องที่ ๔	ห้องที่ ๕	ห้องที่ ๖	ห้องที่ ๗	ห้องที่ ๘
X	X	X	X	X	X	X	X

องค์ประกอบของโน้ตไทย

สัญลักษณ์แทนความสั้นและยาวของเสียง

๒. การจัดเรียงโน้ต หรือการบรรจุตัวโน้ต

สัญลักษณ์ตัวโน้ตอักษรไทย ด ร ม พ ซ ล ท ไม่สามารถกำหนดแยกแยะอัตราความสั้น-ยาวของเสียงที่แตกต่างกันได้ ดังนั้น จึงต้องอาศัยการจัดเรียงโน้ตตามหลักการพื้นฐานของการจัดเรียงตัวโน้ต

องค์ประกอบของโน้ตไทย

สัญลักษณ์แทนความสั้นและยาวของเสียง

๒. การจัดเรียงโน้ต หรือการบรรจุตัวโน้ต

หลักการบันทึกโน้ตดนตรีไทยจะบรรจุโน้ตอักษร ด ร ม พ ซ ล ท และเครื่องหมาย – (ขีด) ซึ่งแต่ละตัวมีความยาวเท่ากับ ๑ จังหวะ เคาะย่อยเท่ากันหมด

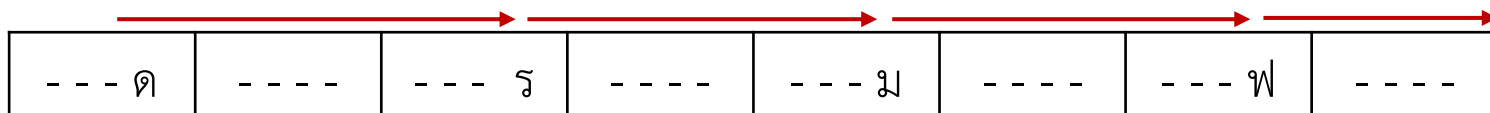
องค์ประกอบของโน้ตไทย

สัญลักษณ์แทนความสั้นและยาวของเสียง

๒. การจัดเรียงโน้ต หรือการบรรจุตัวโน้ต

และเมื่อต้องการกำหนดอัตราความสั้น-ยาวของตัวโน้ต จะใช้เครื่องหมาย – เพื่อเพิ่มความยาวเสียงของตัวโน้ตที่อยู่ก่อนหน้าให้ลากเสียงยาวออกไปอีก ๑ หน่วยเคาะย่อย

องค์ประกอบของโน้ตไทย

สัญลักษณ์แทนความสั้นและยาวของเสียง

๒. การจัดเรียงโน้ต หรือการบรรจุตัวโน้ต

โดยการบันทึกเพลงไทยจะใช้สัญลักษณ์ตัวอักษรไทยแทนระดับเสียง ด ร ม พ ซ ล ท และเครื่องหมาย – (ขีด) สลับสับเปลี่ยนตำแหน่งกันไป มาตามท่วงทำนองของบทเพลง ดังนั้นการเรียงโน้ตหรือการบรรจุโน้ต จึงสามารถพบได้ในหลายรูปแบบตามตัวอย่าง ดังนี้

องค์ประกอบของโน้ตไทย

สัญลักษณ์แทนความสั้นและยาวของเสียง

๒. การจัดเรียงโน้ต หรือการบรรจุตัวโน้ต

ตัวอย่างรูปแบบการบันทึกโน้ตดนตรีไทย

⇒ กรณีที่มีโน้ตห้องละ ๑ ตัว

--- ด	--- ร	--- ม	--- ฟ	--- ซ	--- ล	--- ท	--- ตั
- ด --	- ร --	- ม --	- ฟ --	- ซ --	- ล --	- ท --	- ตั --

องค์ประกอบของโน้ตไทย

สัญลักษณ์แทนความสั้นและยาวของเสียง

๒. การจัดเรียงโน้ต หรือการบรรจุตัวโน้ต

ตัวอย่างรูปแบบการบันทึกโน้ตดนตรีไทย

⇒ กรณีที่มีโน้ตห้องละ ๒ ตัว

- ด - ด	- ร - ร	- ม - ม	- พ - พ	- ซ - ซ	- ล - ล	- ท - ท	- ตั - ตั
-- ด ร	-- ม ซ	-- ร ม	-- ซ ล	-- ม ซ	-- ล ตั	-- ซ ล	-- ตั ร

องค์ประกอบของโน้ตไทย

สัญลักษณ์แทนความสั้นและยาวของเสียง

๒. การจัดเรียงโน้ต หรือการบรรจุตัวโน้ต

ตัวอย่างรูปแบบการบันทึกโน้ตดนตรีไทย

⇒ กรณีที่มีโน้ตห้องละ ๓ ตัว

- ด ด ด	- ร ร ร	- ม ม ม	- ฟ ฟ ฟ	- ซ ซ ซ	- ล ล ล	- ท ท ท	- ตั้ ตั้ ตั้
- มั้ รึ้ มั้	ริ้ ตั้ - ริ้	ตั้ ล - ตั้	ล ซ - ล	ซ ม - ซ	ม ร - ม	ร ด - ร	ด ล - ด

องค์ประกอบของโน้ตไทย

สัญลักษณ์แทนความสั้นและยาวของเสียง

๒. การจัดเรียงโน้ต หรือการบรรจุตัวโน้ต

ตัวอย่างรูปแบบการบันทึกโน้ตดนตรีไทย

⇒ กรณีที่มีโน้ตห้องละ ๔ ตัว

ด ด ด ด	ร ร ร ร	ม ม ม ม	พ พ พ พ	ซ ซ ซ ซ	ล ล ล ล	ท ท ท ท	ดํ ดํ ดํ ดํ
มํ รํ ดํ ล	รํ ดํ ล ซ	ดํ ล ซ ม	ล ซ ม ร	ด ร ม ซ	ร ม ซ ล	ม ซ ล ดํ	ซ ล ดํ ร

องค์ประกอบของโน้ตไทย

สัญลักษณ์แทนความสั้นและยาวของเสียง

๒. การจัดเรียงโน้ต หรือการบรรจุตัวโน้ต

ตัวอย่างรูปแบบการบันทึกโน้ตเพลงพม่าเขว

----	--- ซ	--- ซ	---- ซ	----	- ซ - ม	-- ร ม	- ซ - ด
----	- ซ - ม	-- ร ม	- ด - ร	-- ด ล	- ด - ด	-- ล ซ	- ด --
-- ด ล	- ด - ด	-- ล ซ	- ด --	- ซ - ล	- ซ - ม	--- ร	--- ด

องค์ประกอบของโน้ตไทย

สัญลักษณ์พิเศษอื่น ๆ

สัญลักษณ์หยุดเสียง

สัญลักษณ์พิเศษอื่น ๆ เป็นเครื่องหมายที่เพิ่มเติมเข้ามาเพื่อสื่อสารเทคนิค และกลวิธีการบรรเลงของเครื่องดนตรีแต่ละชนิดที่สอดแทรกเทคนิคไว้ในบทเพลงต่าง ๆ

องค์ประกอบของโน้ตไทย

สัญลักษณ์พิเศษอื่น ๆ

สัญลักษณ์หยุดเสียง

เป็นเครื่องหมายที่ต้องการให้เสียงในช่วงขณะนั้นเงียบหายโดยกำหนดเครื่องหมาย X (กากบาท) ให้มีค่าเท่ากับ ๑ หน่วยเคาะย่อย เครื่องหมายหยุดเสียงมีระเบียบการจัดวางเช่นเดียวกับเครื่องหมาย – (ขีด) ที่ใช้สำหรับยัด/ลากเสียง

----	--- ร	x x ม ร	--- ม	x x ซ ม
------	-------	---------	-------	---------

องค์ประกอบของโน้ตไทย

สัญลักษณ์พิเศษอื่น ๆ

สัญลักษณ์หยุดเสียง

ดังนั้น หากสัญลักษณ์ X (กากบาท) ปรากฏต่อจากสัญลักษณ์โน้ตตัวอักษร
ด ร ม ฟ ซ ล ท เสียงเหล่านี้จะไม่สามารถยึดเสียงให้ยาวออกไปได้

----	--- ร	x x ม ร	--- ม	x x ซ ม
------	-------	---------	-------	---------

องค์ประกอบของโน้ตไทย

สัญลักษณ์พิเศษอื่น ๆ

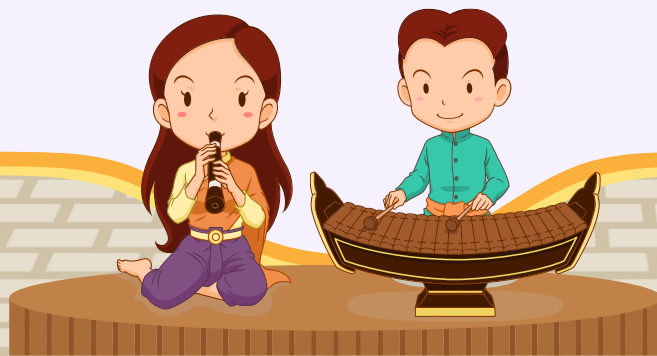
สัญลักษณ์สำหรับเทคนิคการสับัด

เป็นสัญลักษณ์ที่ต้องการให้เกิดการสับัดรวบเสียง ๓ เสียงให้มีค่าเท่ากับอัตรา
ความยาวเป็น ๑ จังหวะเคาะย่อย โดยใช้เครื่องหมายขีดโค้ง (—) เป็น
สัญลักษณ์ครอบไว้ด้านบนตัวโน้ตที่จะต้องสับัดรวบเสียง

--- ธรรม

รม - มรด

ฝึกอ่านรื่องโน้ต เพลงโยสล้ม
อัตราจังหวะสองชั้น

ฝึกอ่านร้องโน้ตเพลงโยสล้ม อัตราจังหวะสองชั้น

----	----	- ร - ซ	- ล - ท	----	----	- รี่ - ท	- ล - ซ
----	----	- ล - ท	- ตี่ - รี่	----	- ร - ม	-- ร ม	- ซ - ร
----	----	- ท - รี่	- มี่ - ซ	----	--- รี่	-- มี่ รี่	- ตี่ - ท
----	- ซ - ล	- ท - รี่	- ตี่ - ท	-- ล ซ	ล ท - ล	- ซ - ฟ	ซ ล - ซ

กิจกรรม เรื่อง อ่าน เขียน ร้องโน้ตเพลงไทย

คำชี้แจง ให้นักเรียนตอบคำถาม
ในใบงานที่ ๑ ให้ถูกต้อง

ใบงานที่ ๑ เรื่อง อ่าน เขียน ร้องโน้ตเพลงไทย
หน่วยการเรียนรู้ที่ ๔ เรื่อง อ่าน เขียน ร้องโน้ตเพลงไทย
แผนการจัดการเรียนรู้ที่ ๑ เรื่อง อ่าน เขียน ร้องโน้ตเพลงไทย
รายวิชา ศิลปะ รหัสวิชา ศ๒๑๑๐๒ ภาคเรียนที่ ๒ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๑

คำชี้แจง ให้นักเรียนตอบคำถามลงในช่องว่างให้ถูกต้อง

๑. โน้ต คือ

๒. ประกอบไปด้วยสัญลักษณ์ใดบ้าง?

๒.๑ สัญลักษณ์

.....
.....
.....

๒.๒ สัญลักษณ์

.....
.....
.....

๒.๓ สัญลักษณ์

.....
.....
.....

หลักการบันทึกโน้ตเพลงไทยกำหนดให้

- 1 บรรทัด มีทั้งหมด ๓).....ห้องเพลง
- 1 ห้อง สามารถบรรจุโน้ตได้อย่างน้อย ๔).....ตัว
- การบรรจุโน้ตด้วยตัวอักษร ๕)..... และเครื่องหมาย
- ๖)..... ซึ่งแต่ละตัวมีความยาวเท่ากับ 1 จังหวะและย่อยเท่ากันหมด
- เมื่อต้องการกำหนดอัตราความสั้น - ยาวของตัวโน้ต จะใช้เครื่องหมาย - (ขีด) (เพื่อ๗).....

สรุป

เรื่อง อ่าน เขียน ร้องโน้ตเพลงไทย

การเรียนดนตรีในขั้นพื้นฐานนั้น นักเรียนจำเป็นต้องมีความรู้ และทักษะด้านการอ่าน บันทึกโน้ตรวมถึงการร้องโน้ตเพลงไทย จะช่วยให้เรียนรู้ดนตรีไทยได้สะดวกรวดเร็วยิ่งขึ้น โดยเฉพาะ การเรียนที่มีผู้เรียนจำนวนมากและมีเครื่องดนตรีที่หลากหลาย

สรุป

เรื่อง อ่าน เขียน ร้องโน้ตเพลงไทย

ดังนั้น ควรฝึกทักษะการปฏิบัติเครื่องดนตรีควบคู่ไปกับการฝึกทักษะการอ่านโน้ตเพลงไทย ซึ่งต้องอาศัยระยะเวลา ความพยายามและความอดทนในช่วงเรื่องต้น หากสามารถฝึกฝนจนเกิดความชำนาญแล้ว นักเรียนจะประสบความสำเร็จในการเรียนดนตรีไทย พร้อมทั้งจะพัฒนาทักษะให้สูงขึ้นต่อไป

บทเรียนครั้งต่อไป

เรื่อง

การปฏิบัติทักษะขลุ่ยเพียงออ

ดาวน์โหลดเอกสารได้ที่ www.dltv.ac.th

รายวิชาศิลปะ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๑

